

Proiect educațional „Cărțișor de mărtișor”

DOCUMENTARE ȘI INFORMARE
CENTRUL DE

ANPRO (Asociația Națională a Profesorilor de limba și literatura română "Ioana Em. Petrescu") din Cluj, ne-a propus în anul școlar 2013-2014 un concurs de recenzii „Cărțișoare / Mărtișoare” pentru cartea pe care am citit-o cu cea mai mare plăcere.

Răspunsul nostru la această provocare este **Proiectul educațional „Cărțișor de mărtișor”**, un proiect care îmbină mai multe activități:

- Ateliere de creație plastică – mărtișoare inspirate de cărțile citite
- Ateliere de creație literară – recenzii și articole
- Activități de cercetare-documentare (etnologi, istorici și folcloriști) despre obiceiurile de primăvară la români: Dragobetele, Floriile, Proorul Sfântului Gheorghe, Mucenicii, Paștele și Armindenii.

Coordonator: prof. Marcela Ciobănuț

Sectiunea Concursuri, Proiecte educaționale Laboratorul de Idei, Nr.7/2014

„CĂRȚIȘOR DE MĂRȚIȘOR”

Coordonator: prof. Marcela Ciobănuț

Care este povestea mărtișorului? Ce semnifică snurul împletit din fire de mătase albă și roșie? De ce îl leagă mamele la mâna copiilor? Ce legătură are mărtișorul cu povestea bobei Dochia sau cu cea a fiului ei, Dragobete? Despre toate acestea și despre multe altele scriu savanții - etnologi, istorici și folcloriști. Dar scriu și poeții care duc mai departe poveștile cu fete care își apără cu snurul mărtișorului frumusețea de efectul devastator al vântului de marte.

Inspirate de ideea lui Serban Foartă, două doamne profesoare din ANPRO (Asociația Națională a Profesorilor de limba și literatura română "Ioana Em. Petrescu") din Cluj, ne-au propus un concurs de recenzii „Cărțișoare / Mărtișoare” pentru cartea pe care am citit-o cu cea mai mare plăcere în 2013.

Mai întâi am frământat ideile, iar mai apoi, din boabe de mărgăritar găurite, cu fire acurcite la vârfuri, am născocit fiecare câte un cărțișor de Mărtișor. Am creat și noi povești cusute cu ață albă pe fir roșu (ca în imaginea de mai sus).

Dar, să le vedeți și pe ale noastre. Adevărate mărtișoare neocomerțișoare. Iată câteva dintre cărțile care ne-au inspirat: „Regele Arihur și cavalerii mesei rotunde”, „Marea Monștrilor” - Rick Riordan, „Hoțul fulgerului” - Rick Riordan, „Oscar și Tanti Roz” - Eric Emmanuel Schmitt, „Jurnalul unui puști” - Jeff Kinney, „Emil și detectivii” - Erich Kästner.

Pagină realizată de:
Ion Andra, clasa a VII-a B

41

Sectiunea Concursuri, Proiecte educaționale Laboratorul de Idei, Nr.7/2014

OBICEIURI DE PRIMĂVARĂ

DRAGOBETELE

Dragobetele, „cap de primăvară”, fiiculur Dochia, se sărbătorește la 24 februarie, 2 însemnată în calendarul înfiorat al dragostei. De Dragobete începe „muntă păsărilor”, „cuburile aduc noroc la casă”, „gospodinele nu lucrează să nu le fure ulul orăzului”. În această zi, femeile măritate ating pe finuș un băgat străin ca să aibă tot anul „pe vino-neoa”.
În ajun, fetele rostesc descântece premaritale, încercând să cheme dragostea și să-și afe urșitul la care vor visa tainic de-a lungul postului mare, când nu se fac hore. Dimineața, flăcăii și fetele, gășii de sărbătoare, merg în pădure „să aducă primăvara-n sat”. Culeg mășpori de salcie sau mestecăni, crenguțe de corn care vor înflori galben în ulcelele de lut, dar, mai ales, culeg ghiocci, deoarece „câș ghiocci aduci întâi acasă, alția pui scot cloșule”.

Legătura permanentă dintre muntă păsărilor și dragostea imnurnia de Dragobete este sugerată de o „văntătoare” simbolică a fetelor „vrăgii” de către flăcăii „hereji”. Libertatea va fi plătină cu un sărut rușinat și ispititor, departe de ochii iscoditori și de „gura satului”.

MUCENICI

Pe 9 martie se prăznuiesc cei 40 de mucenici din Sevasta. Femeile pregătesc patruzeci de colăcei în formă de 8, îi coc și îi ung cu miere și nuci. În dimineața sărbătorii, „mucenicii” sunt consumați ritualic în familie și oferii de pomanișii fiilor, pentru pomenirea morților.

FLORIILE

Mărtișorul, simbol al împletirii dintre lumină și întuneric, este și el un legământ între inimi. Dăruit flăcăilor de către fete și plătit de aceștia cu un bănuș de aramă sau de argint, va fi purtat ca „apărător de dochi”. De Florii, mărtișorul „va fi bău” și fiind însemnat va împodobi o crengușă înfiorată a „pomului-frate”. Dacă a doua zi mărtișorul era înrourat se credea că fata se va mărita curând.

PROORUL SFÂNTULUI GHEORGHE

Percept în mentalitatea populară ca protector al vitelor și al holdelor „cap de primăvară”, Sfântul este asumat erorilor civilizatori din basme și balade.
În răspunsurile la chestionarele lui Nicolae Densusianu difuzate în 1895, A. Cazni culege în localitatea Corbasca o legendă care motivează obiceiul foarte răspândit de a împodobi gospodăria cu ramuri verzi în ajunul sărbătorii: „Dusmanii Sfântului, dorind să-l încerce credința l-au închis în casa unei femei desfrântate. „Muli l-a descântat și l-a omnit acea nelegiuță, dar Sfântul nici n-a ridicat ochii s-o vadă și, cum sta el recezat de un stălp al hornului, arei stălp uccat și ves de cari de soci de omi mumaidecăt a înfrunat la spatele Sfântului. Femeia, văzând această minune pe dină a îngemurheat și s-a rugat la Sfântul s-o lerte de îndărănoala ei. De atunci s-a pnut mină această minune și s-a făcut obiceiul ca, în ziua de Sfântul Gheorghe, toți creștinii să pună frunzari pe la stăpeli caselor și ai porților de la bădăruș pentru ca să fie casa apărătoare de ispită diavurilor rele”. Și astăzi sâtenii continuă să pună ramuri verzi de salcie, stejar, leuștean, „ardă vacii” etc. la stăpeli porților și ușile grajdului în ajunul sărbătorii.

În prezent, practicile se întâlnesc mai rar cu semnificațiile estompeate sau modificate.

42